

бути зрозумілим, спілкуючись чужою мовою.

Оволодіваючи мовою, людина привласнює соціальний досвід попередніх поколінь, робить його складовою своєї особистості. Це відображається в процесах спілкування, яке у кожній культурі має свої особливості. «Культурні знання засвоюються особистістю в тому обсязі й настільки глибоко, наскільки це необхідно для ролівої діяльності, яка формує її ролівий репертуар ... Однак із ролей особистості – національна, яка формується на першому етапі соціалізації завдяки сімейному та шкільному вихованню, є спільною для всіх носіїв певної мови. Культурні знання, засвоєні в межах цієї ролі, є ядром феномену, який називають національною специфікою мислення і спілкування» [1, с. 280].

Когніція в цілому знаходить своє відображення у категоризації – процесі впорядкування осмисленого, його розподілі за понятійними нішами. На сьогодні теорії категоризації стають пріоритетним напрямком когнітивної лінгвістики, для якої першочергове значення мають різні пізнавальні прийоми, що дозволяють впорядковувати знання про світ через відображення зв'язку світу, мови, культури і людини як суб'єкта пізнання. Категоризація як спосіб когніції постає здатністю людини до конституювання людського буття (ціннісно-смиислового універсуму). Продуктом цього конституювання є суб'єктивний образ зовнішнього світу, «інформаційна модель тієї частини свідомості суб'єкта, котра відповідальна за формування та створення суб'єктивної реальності».

Існує національно-культурна специфіка вербальної та невербальної поведінки представників різних культурно-мовних спільнот, яка виявляється насамперед в особливій системній комбінаториці елементів досвіду, які можуть повторюватися в багатьох культурах. Те, що в одній мовно-культурній спільноті може виражатися засобами мови, в іншій – засобами паралінгвістики чи ритуалу.

Отже, міжкультурна комунікація – це не лише знання засобів мовного коду, володіння елементами

й категоріями чужої мови. Особистість у полілінгвальному середовищі, яка хоче вільно і невимушено комунікувати з носіями іншої мови, повинна оволодіти також їх культурою, що знайшла своє втілення в цій мові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. – Вид. 2-ге, доп. – К. : Академія, 2009. – 376 с.
2. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма – ответы на глобализацию / У. Бек. – М., 2001. – 118 с.
3. Булдакова Е. И. «Буферно-синергичные зоны» в пространстве межкультурной коммуникации : автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. филос. наук : спец. 09.00.13 «Религиоведение, философская антропология, философия культуры» / Е. И. Булдакова. – Ростов-на-Дону, 2008. – 20 с.
4. Гайсина Г. И. Образование как социокультурный феномен / Г. И. Гайсина. – Москва = Уфа : МПГУ, БГПУ, 2000. – 148 с.
5. Лиферов А. П. Культурологическая составляющая интернационализации мирового образования / А. П. Лиферов. – Рязань, 1996. – 182 с.
6. Лотман Ю. М. К построению теории взаимодействия культур / Ю. М. Лотман // Семиосфера. – СПб., 2001. – 124 с.
7. Солодка А. К. Полікультурне виховання старшокласників у процесі вивчення гуманітарних предметів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / А. К. Солодка. – К, 2005. – 20 с.
8. Ясперс К. Философия истории. Антология / К. Ясперс. – М., 1994. – 301 с.
9. Amerykańska antropologia kognitywna. – Warszawa, 1996. – P.136.

Дата надходження до редакції: 22.10.2015 р.

УДК 370.1:371.126.9

Наталія РАК,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов та технічного перекладу
Львівського державного університету
безпеки життєдіяльності

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ОСОБИСТОСТІ

У статті проаналізовано наукові дослідження, в яких характеризуються шляхи вдосконалення професійної підготовки вчителя до виховної роботи, здійснено системно-структурний аналіз проблеми розвитку педагогічних технологій. Обґрунтовано емпіричний рівень розуміння терміна «професійна підготовка студентів», визначено зміст та структуру професійної підготовки. Висвітлено досвід науково-експериментального обґрунтування

принципу модульності у світовій освітній науці й практиці та напрямки реалізації цього принципу в навчально-виховному процесі вищих закладів освіти. Розглянуто особливості підготовки студентів до професійно-педагогічної діяльності за модульним принципом у Великій Британії.

Ключові слова: професійна підготовка, дидактика, виховання, професійно-педагогічна діяльність, модульне навчання, педагогічні технології.

В статті проаналізовані наукові дослідження, в яких характеризуються пути совершенствования профессиональной подготовки педагога к воспитательной работе, осуществлено системно-структурный анализ проблемы развития педагогических технологий. Обосновано эмпирический уровень понимания термина «профессиональная подготовка студентов», определено содержание и структуру профессиональной подготовки. Освещен опыт научно-экспериментального обоснования принципа модульности в мировой образовательной науке и практике и направления реализации этого принципа в учебно-воспитательном процессе высших учебных заведений. Рассмотрено особенности подготовки студентов к профессиональной педагогической деятельности в Большой Британии за модульным принципом.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, дидактика, воспитание, профессионально-педагогическая деятельность, модульное обучение, педагогические технологии.

This paper examines scientific research which studies the ways to improve the training of teachers for educational work, the systemic and structural analysis of the problem of educational technology is carried out. The empirical level of understanding the term "training of students" is grounded; the content and structure of training are defined. The experience of scientific and experimental study of the principle of modularity in the world educational science and practice and the directions of the implementation of this principle in the educational process in higher educational institutions are given.

Key words: training, didactics, education, pedagogical training, modular training, technology of training.

Постановка проблеми. Підвищення вимог суспільства до діяльності вищої школи, вчителя, зміна змісту і методів його роботи, поява принципово нових технологій навчання вимагають постійного вдосконалення професійної підготовки вчителя до виховної роботи. Професійна підготовка вчителя еволюціонувала разом зі змінами цілей, які ставляться до навчання й виховання, в головних підходах до професійних характеристик і фахових якостей педагога. Із метою розв'язання цієї наукової проблеми і підвищення ефективності такої підготовки нами проаналізовані наукові дослідження з теорії та практики професійної підготовки вчителів як вітчизняних, так і зарубіжних науковців.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розробкою методологічних положень проектування і побудови навчального процесу у ВНЗ займалися такі дослідники, як Т. А. Ільїна [1], І. П. Підласий [2], теорією діяльності – А. Н. Леонтьєв [3], теорією поетапного формування розумових дій – Н. Ф. Талізіна [4], суттю і структурою виховної діяльності – Н. В. Кузьміна [5]. Це уможливило розробити наукові підходи до формування педагогічних умінь у виховному процесі.

Українськими вченими накопичено значний досвід використання здобутків зарубіжної професійної педагогіки щодо теорії та практики підготовки майбутніх учителів (А. В. Парінов, Р. М. Роман, Н. П. Яцишин, В. Кіщенко, В. М. Базуріна) тощо.

Мета статті полягає у висвітленні досвіду науково-експериментального обґрунтування принципу модульності у світовій освітній науці й практиці.

Завдання статті – проаналізувати наукові дослідження, які вивчають шляхи вдосконалення професійної підготовки вчителя до виховної роботи.

Виклад основного матеріалу. У процесі дослідження ми проаналізували працю В. І. Бондаря «Дидактика: ефективні технології навчання студентів» [6], у якій автор наголошує, що в умовах ступеневої підготовки педагогічних кадрів постає проблема педагогічної освіти на кваліфікаційному рівні бакалавра, спеціаліста. Різномірних посібників із педагогіки та дидактики поки що немає, а ці дисципліни повинні вивчатися на всіх рівнях.

В основу концепції запропонованих технологій автор поклав два провідних у теоретичному плані підходи: діяльнісний та системний, реалізація яких має сприяти формуванню в майбутніх педагогів умінь будувати ефективні технології навчання і виховання учнів початкової школи. Реалізація діяльнісного підходу сприяє проникненню у суть навчання і виховання специфічних видів діяльності, яким притаманні такі компоненти навчальної діяльності, як постановка, здійснення та досягнення цілей. В основі будь-яких технологій навчання та виховання – саме ці компоненти, проте їх ефективність залежить від того, якою мірою вони взаємодіють, взаємопроникають, взаємозалежать у структурі функціонуючих технологій навчально-виховної роботи вчителя. Знання про ці зв'язки і залежності в процесі вивчення нормативних курсів із педагогіки, психології, окремих методик у студентів майже не формуються. Тому вони мають труднощі при проектуванні та аналізі педагогічних явищ і процесів як специфічних функціональних систем.

В аналізованій праці акцентується увага на таких аспектах:

- теоретичні основи проектування уроку в початковій школі;
- технологія поетапного формування вмінь проектувати урок у початковій школі;
- методи навчання як спосіб систематизації дидактичних знань і вмінь;
- технологія підготовки вчителя до використання шкільного підручника як програми змісту і методичного забезпечення діяльності вчителя і учнів;
- формування вмінь інтегрувати зміст навчальних предметів та вибирати засоби його засвоєння;
- теорія і технологія аналізу і самоаналізу педагогічної діяльності вчителя;
- теоретичні основи і технологія аналізу уроку: дидактичний аспект.

Такі конкретні знання позитивно впливають на розвиток професійної свідомості студентів та їх дидактичного мислення.

У процесі пошукової роботи нашу увагу привернула праця В. О. Огнев'юка та А. В. Фурмана «Принципи модульності в історії освіти», у якій висвітлюється досвід науково-експериментального обґрунтування принципу модульності у світовій освітній науці та практиці, що набув особливої актуальності впродовж останніх років. Аналізуються американська, німецька, литовська, російська та українська версії модульного навчання. Ґрунтовно

вивчається ідея Є. В. Сковіна щодо створення об'єднаних шкільних модулів і розкривається сутність модульно-розвивальної системи А. В. Фурмана. Зокрема, увага акцентується на таких аспектах проблеми:

- зарубіжні версії модульного навчання;
- об'єднання шкільних модулів – спроба створення сучасної моделі освіти;
- модульно-розвивальна система навчання в педагогічній науці та шкільній практиці [7].

Аналіз вищезазначеної праці свідчить, що проблематика модульного навчання перебуває в центрі уваги професійних інтересів науковців та практиків. Вона є складною частиною педагогічних технологій. Проте конструктивних, зважених підходів у дослідженні напрямів реалізації принципу модульності в навчально-виховному процесі вищих закладів освіти недостатньо.

Здійснюючи системно-структурний аналіз проблеми розвитку педагогічних технологій, слід відзначити, що питання теоретичних аспектів освіти ґрунтовно досліджені у науковій праці В. І. Гинецинського «Основи теоретичної педагогіки». Автор зосереджує увагу на таких важливих проблемах:

- визначення предметної галузі педагогіки;
- педагогічна антропологія;
- педагогічна аксіологія;
- педагогічна культурологія;
- педагогічна етнологія.

В аналізованій праці розвиток педагогіки характеризується тенденціями диференціації та інтеграції змістових аспектів, які на певному етапі розвитку виділяються, а потім утворюють новий синтез понять і категорій. Як найбільш загальнозначимі аспекти автор виділяє теоретичну і практичну сторони педагогіки, намагається дати їм глибoku, змістовну характеристику, висвітлити діалектичні взаємозв'язки між ними. У його розумінні теоретична педагогіка – це розробка когнітивних моделей виховання, пізнання виховання як процесу. Практична педагогіка – це процес перетворення педагогічної дійсності у відповідності з відомими теоретичними уявленнями про неї, це активність, спрямована на реалізацію розроблених моделей у конкретній поведінці. Означений підхід знайшов своє застосування в педагогічних технологіях, враховуючи те, що педагогічна діяльність не може бути ні чисто теоретичною, ні чисто практичною, у чому і є суть складності її диференціації [8].

Серед авторів, які розглядають питання педагогічних технологій, слід звернути увагу на працю М. В. Кларіна «Педагогічні технології в навчальному процесі». У названій роботі автор зосереджує увагу на таких основних аспектах:

- технологія в навчанні або технологія навчання;
- технологія обґрунтування мети;
- формування мети-еталона;
- технологія досягнення мети;
- критеріальна оцінка як основа навчання [9].

Автор М. В. Кларін мав на меті висвітлити окремі питання педагогічних технологій, спираючись на закордонний досвід та досвід роботи вітчизняних шкіл, які дозволяють підвищити ефективність освітнього рівня особистості, гарантують досягнення учнями наперед запланованих результатів навчання.

Аналіз сучасних наукових досліджень дозволив нам виробити власне ставлення до розуміння проблеми професійної підготовки майбутніх педагогів. Серед праць, які привернули нашу увагу, важливу роль відіграє дослідження О. А. Дубасенюк «Теоретичні і методичні основи діяльності педагога», в якому розглядаються такі основні питання:

- аналіз основних положень історії і теорії професійної виховної діяльності педагога;
- виявлення технології виховних задач;
- обґрунтування чинників професійного становлення вихователя;
- вивчення особливостей професійної виховної діяльності педагогів різного рівня продуктивності;
- вивчення механізмів нової педагогічної технології, під час оволодіння якою майбутні педагоги вчаться продуктивно розв'язувати професійні виховні задачі [10].

У дослідженні О. М. Пехоти «Індивідуалізація професійно-педагогічної підготовки вчителя» розкриваються такі аспекти:

- основа індивідуалізації процесу навчання;
- обґрунтування теоретичної моделі індивідуальності майбутнього вчителя (сутність, зміст, структура, критерії) як основи процесу його професійно-педагогічної підготовки [11].

У дослідженні В. М. Базуріної «Професійна підготовка майбутніх учителів іноземних мов у Великій Британії» проаналізовано поширені в британській системі освіти п'ять циклів педагогічної освіти; здійснений аналіз змісту навчальних планів та програм підготовки вчителів іноземних мов у Великій Британії, що дає змогу констатувати, що навчальні плани підготовки фахівців цього профілю будуються за спіральним та модульним принципом. Автор особливу увагу звертає на моделі підвищення кваліфікації вчителя у Британії, які поділяються на три групи: а) підвищення кваліфікації, яке організовується виключно силами педагогічного колективу школи; б) підвищення кваліфікації із залученням спеціалістів з університетів, педагогічних коледжів, учительських центрів; в) підвищення кваліфікації вчителів за участю студентів-практикантів [12].

Висновок. Технологія професійної підготовки особистості є діяльним сценарієм організації навчально-пізнавальної діяльності студентів із метою одержання професії. Аналіз сучасних наукових досліджень дозволив нам виробити власне ставлення до розуміння проблеми професійної підготовки майбутніх педагогів та виявити ряд загальних тенденцій, які можуть посилити професіоналізм, розумову культуру студентів, відповідальність за результати своєї навчальної праці на рівні визначення нових цілей і змісту навчання, використання сучасних навчальних технологій, сприяння розвитку індивідуальних, когнітивних стилів і здійснення адекватного контролю за рівнем сформованості професійних знань і вмінь. На нашу думку, професійна підготовка повинна передбачати такі аспекти: навчити студента об'єктивно і творчо мислити, логічно висловлювати думки та вміти відстоювати власні переконання, систематично здійснювати виховання учнів у процесі професійної діяльності, використовувати модульну систему навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ильина Т. А. Педагогика : курс лекций / Т. А. Ильина. – М. : Просвещение, 1984. – 496 с.
2. Підласий І. П. Технологія виховання / І. П. Підласий // Рідна школа. – 1993. – № 1. – С. 7-9.
3. Леонтьев А. Н. Проблемы развития психики / А. Н. Леонтьев. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1972. – 584 с.
4. Талызина Н. Ф. Методика составления обучающих программ : учеб. пособие / Н. Ф. Талызина. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1980. – 46 с.
5. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н. В. Кузьмина. – М. : Высш. шк., 1990. – 119 с.
6. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. – К. : Вересень, 1996. – 126 с.
7. Огнев'юк В. О. Принцип модульності в історії освіти / В. О. Огнев'юк, А. В. Фурман. – К. : Либідь, 1995. – 85 с.
8. Гинецинский В. И. Основы теоретической

педагогика : учеб. пособие. – Спб. : Изд-во С.-Петербургского ун-та, 1992. – 154 с.

9. Кларин М. В. Педагогическая технология в учебном процессе. Анализ зарубежного опыта / М. В. Кларин. – М. : Знание, 1989. – 75 с.

10. Дубасенюк О. А. Теоретичні і методичні основи виховної діяльності педагога [Текст] : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Дубасенюк Олександра Анатолівна ; Житомирський державний педагогічний ін-т ім. І. Франка. – К., 1996. – 444 с.

11. Пехота Е. Н. Индивидуализация профессионально-педагогической деятельности учителя / Елена Николаевна Пехота. – Київ : Вища школа, 1997. – 214 с.

12. Базуріна В. М. Професійна підготовка вчителів іноземних мов у Великій Британії : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / В. М. Базуріна ; Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир, 2006. – 20 с. – укр.

Дата надходження до редакції: 29.09.2015 р.

УДК 378.016:81(327)

Оксана СНИГОВСЬКА,
кандидат педагогічних наук,
завідувач секції іноземних мов,
старший викладач кафедри міжнародних відносин ІСН
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова

Андрій МАЛАХІТІ,
старший викладач кафедри міжнародних відносин ІСН
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ В СТУДЕНТІВ-МІЖНАРОДНИКІВ ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА ПРИ ВИВЧЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ

Стаття присвячена проблемі мотивації студентів – майбутніх фахівців із міжнародних відносин, які вивчають професійну новогрецьку мову в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова. Розглянуто класифікацію мотивації при вивченні означеної навчальної дисципліни. Представлено дані опитування студентів Відділення міжнародних відносин у контексті дослідження їх мотивації при вивченні іноземної (новогрецької) мови.

Ключові слова: навчання іноземній мові, новогрецька мова, роль мотивації, фахівці з міжнародних відносин.

Стаття посвящена проблеме мотивации студентов – будущих специалистов международных отношений, которые изучают профессиональный новогреческий язык в Одесском национальном уни-

верситете имени И. И. Мечникова. Рассмотрена классификация мотивации при изучении обозначенной учебной дисциплины. Представлены данные опроса студентов Отделения международных отношений в контексте исследования их мотивации при изучении иностранного (новогреческого) языка.

Ключевые слова: обучение иностранному языку, новогреческий язык, роль мотивации, специалисты международных отношений.

The article covers the problem of motivation of students, future International Relations specialists who study professional Modern Greek at the Odessa Mechnikov National University. The classification of motivation during the study of the course was considered. The data of the students' survey of the International Relations Department is represented in the context of the investigation of their motivation during